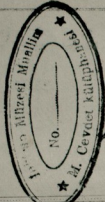

۲۱ - ۲۸ شباط ۱۹۱۸

صافی : ۳۳

ایکذہی جلد

کی مکتوب

خکانینه

یاتیور

خامن زندگه آتبارلری ذخیره ایله دوله ووروب، کپهلرینه باسدیرمه لرلی، آکولرینه اودونلرلی ایسترف ایدن خلق حکومت قوغانی آلتدک صیرا قهوه رله قوتلانیلر، کومزله کده ایدره ک قیشی طاسه سزجه قارشیلاردی.

پنجک و یاقه قینه لازمه ایلول اچنده ماضراق، صونوق آیلره قانیوسر برذهن، راحت بر پوره که کیرمک عمنکک عایدیدی. «آلک» دیدیکلری یو مدت قون کون سورمه، قرق کون قصبه مری، دو ماسالرنده ک شیزاده دو کونلری خارله کیرن بر حاضرلدر کیدردی. باجلارک پغول عاتله توندکی، قازارلک طاشه طاشه قانداقی، اولرک صونوق قیزیلرله چیه چه رهم دوتاندی. کرو، لنول، تاشلی کولرک آرقسندن اورنهغه، درحال، کوزاغورلرله برابردرن بر یو شوقلق چو کوردی.

آرتق سالیسیرسایله ده کیرن طاشارلک اوغوس دینر، باله لک چالیمسک عایدیدی. دولو آتبارلر ماسالنه ییه چکنی حاسرلانش اولان یو خلق قهوه رله دولوق وفتاری نارکوله هوورده تک، اوکسورکولر، توکروکلرله سینی سین فاسایله اغرابان معنایر صیقلره دالته کچیر کوردی.

دیشارنده ایست قیش برصوک بهار کی ایلیق کسین، کاتوار اچنده قیزیلرغ ماب صاری دوتابوب آسمه لیز ورسین؟ ایست قار آدم یوی یغیلوب یولاری اوزتسین، قیزیلنار تلغراف دردکلری ده وروب قصبه ک دنیا ایله علاقه منی کسین، اونلر ایزی صیاج مویالرک نازکی قیزادنی قهوه رله مویلاشه رق، اوجاقارنده کونوکلر آله ولهن بر اودارنده چولوق دولورده بربرلرنه ضیافتلر چکولرک کی دالدرنده، قانیوسر یاشارلر، حدودلرن اوتسنی دوشورتدن.

لکن یو سته قوزدن بری باشلایان اودون صیقیتیمی آرتق قینان درجستی بلشدی صوبالارک قزارده سی، اوجاقارک پارلیجی شیه لیدی. زرا کیردیک کویله بریتولر برچیت حیوان بلقیو تیانان یامان بر ویا یو جوارلی آلی یوکرده برافش، بری هیو ایزی قویون سرشدی. اون کسکراسده اوتده ک اورماندن قصبه یه اودون ایدربره جک آجبار اوکوزلر ترمده؟ ده ریلری طولوم، کیمکارلی تارلارک اطرافه بیت اولدی ... غنایه یه تصادف ایدن یو سته دانا دلقایلیق آزالشی، کویلر یوشاندی. مریکلرن سیرته بنش، اون چورودک دال ویران دایملر و قیله بر آرایه یاسته کارلری آتانه مالارن ساتیورلردی. دهاکینه اودونی آلاماس، بر چاره بولمادندی.

یو سته اودون قینلی چوق جان یاقه جق، چوق اوجاق سوندوره کیدی. ایکسسه لچون یقین پاره یاهله کیرالادی جی جانی یاقه جق بولامادیندن قایقانه مجبور اولان ایلستیرلوری : — آه شو ماسلافدک اورمان! .. نه ایشه کده کولونی قالدیرسرق، قصبه دت ساعت ... بن حانمده ششیر، سزک اولرده! ...

دیه ایکسده برده سوله تئور، بر پول کوستر. بیوسره سده کیمه یاشاشور، کیهس پونک چنار بر ایش اولدیه ق قانیور دی. زرا اچنده بر یاتیر، یقنی برمرزار، بر اولیا واردی، ومعنوی سلاسلرله یورمانی کومکله دوروجیلرندن، یواسارلندن ده آلی شافطه ایلدیوردی. بردالی قویش، اودوراف کونکه یالغه دولوغاشمیدی. یو داغلرک آغاجلرله تورتولو فیض زمانلرندن بر یادکارلی قاشق، چیلانلر، قایل باجلارلر اوسنده کوزلری کاتکندرن یاتیران کولکسله یوتون اولویه بر شیرینک ورشدی. یاندنک کوی خلق، ماسالقلرله، ایک کون اوتندن اودون کتیرر، تیزک فوروتور، صیان یاقار، یاتیرک مالکانه سته دولوغنی خاطرلندن کچیرمندی. مسجک منبری یاقله ی اورمانک آغاجی باله طالع آرتسندهررق کورمیلورلری. هله بری، بریاتیان ایلشیشین، علم الله، طریقی حکومت زندانه آه جق اوله یله نه پارچه لالدرلی.

یو، کوجولک، قسط کور بر چام اورمانیدی. یازن قصبه ک یوغنی سیچاندن قانبار کچیرلر، جادیرقوره رق کولکسندهرسن کونلر کچیرلردی. تام اوزتسندهر مینی مینی بر قیاسق یاز قیش آتوب آزالیمان درجه یه قوقولور برق صیزنیلله بر زرا نیچیلره اشتبا، شفا بربردی. صوبک یاندنه دهه ک قیری واردی. خلق توزه نش، بهزه نش، مزارک اطرافنه ییشیل یوایی رنجه یارماقلر چکشدی. کل دیکمشل، فزده قوشلردی. کتا باغ طرفنده کونلر سزکدن یوریمین جسی بلیمز، جیلیر، یوجور بر آتاج بیتموشدی؛ رنکدنک باجوارلرله دوتاش اولان ایکری پوکرو دالاری اوق تحف بر دفانه، اوزاق، صیچاق عمنکلرک یاز قیش بیچکنی دوه کین بر عسوله بکزه تیوردی. تیزک آلتدک طاش، چیرا ایسندن قارامش، شمعلی کبریت ادجلری یاپشهرق، مرمول آریوب طاشهرق کیرلنیدی. اودریش بر برن شمعمان، دیلری قیریق ایک، اوج قندیل متادای دولکلن قوروجام یارقارلرله ماکون برآز ده زرتوتلورلردی. ییلر یاشامش، یورغون ادالی، بزکین سسلی چاملر یو ایسی سز قیرک باشنده دولشلر، آت ساکن هوداده یه ایشیدیلن اخروت قیصیلرله، دوشولار کی، بر تهویه ذکرلر ایدرلری. اورمانک کولوش، اوق توش پاریمسده اوربدیاتی خاطرلایان، انسانی کولومه یاقانلشدیران، اوزکله زرتوتلور ورن بر حال، بر ریخی نایب واردی. زیتنه شیشیرن تورمه، ماسلافده ک اورمان دیدیک

یوچام قوروسیدی. شیشیر عمنکک لسانده سوزلرک دیکدر، بولوب بکله یوزنک ده لیک ده شیک دینه جق قدر چچک بوزوخی اولاستندن ورلشیدی. وفتی قهوه رله، کزمه رله، راقی عاتلرله کچیر، این سزه کوجسز یاشاردی. کندنه خصوص بر قوشاق صاریش، بر پوسکول صاریقیشی، آلا زرتاقارلی دیک دیک طوطولنه طوطولس یو ورویشی واردی که قصبه خلقی قانیلیردی. دانا هک ماکنه کزانه کوره ثیرت وریکندن یوتون قضا ایلایسناک دوست، هر آکلبه ک ده عولتسی، هر یولیک قانوروزی. قصبه ی این یاتیرلرک اول قارشیلارندن کولورلر، بیلکری اوکا سولدرک، اویلاک ایلر اوتدن اوکرمه لیردی. اطرافلرک اوج وایلیک خیرلری فضله فضلعه علاولرله یو یوتوب قهوه قهوه یان هب نوریدی. قرق ییلده بر، بر ایش طولام دشت، چامجیله قرق ورمش، قسط اودون یوقلته رشتن کارلک یو کسکاک اوق بردها کارلر یوشمقندن واز کچیرمندی. بر چاره بولامزسه حام، اوکا تارلارلی ماسلرهرج، شیشیری بایلرمدی. . . هفتلر دن بری چاره اولور، دالغین دالغین دولاشیوردی. آرقداشاری آزارلر، دالغین — شیطانک ییلده دیک ییلرک تولان شیشیر، حالا اورمانه بر چرخ طاقاماد کی؟ دیپورلردی.

تشرین اول اچنده قیریطانی بریامور ایک کونده آغاجلری یارقارلندن صونش، جوار طافلارک تپهلرینه قاردن بیاش تاکلرلی کیدرمیدی. توش صوبا پورولری، یوغولانان چاملر، جوجولی اسانلره قصبه قیش حاللی قیدیرمیش آلمدی. غالباً، یوسنه، قصبه قیش آمان دیپورجکدی. یو طرفلره، بعضاً نوسورکلی، نه عاندی بر قیش اولوردی. . . بریاض، کوم دوز اولو اوزتسندهر قصبه هرکون برآز ده کومولرک اسانه عادتای بویه، تورتولر آتیه دینا اوافله پنجک، بهار کلبه یی قارلرک اچنده بولوناز اولو جق حسنی ویریدی. نیسان یامغورلرینه قصبه ییله یاری صافلی، یاری جانی بر عمرله بکیش قدرده دولماج، دار سوققارلر دوت، بنش آلی حیات، کتک کسیر، نه قانیلر کچر، نه ماندا سورولری دولاشیر، نه آت شافیدرلی دویولوردی. یالکزه، بعض کولر، بر تاپوت آرقسندهر مزارله بولانان اوقاق بر هیئت قارلری خشیداترق، اوکسره اوکسره، ایسته کیمز، نه لیردیزن سچوب کیدردی؛ صوکره یی سکوت، قارلرک بسینون دهرن، قورقوج ایتیمکی بر دوروغولنه ده لیز کی کلیر، سیدلی ایزی چار چاپوق تورتوردی.

قصبه، بویه کونلرله، بر حیات، برآز جا ویرن یاجارلری، دورکارک اوکله قاتیلرله یاسیلا، اوزانه، کیشیله سیرپله داتما حرکت ایدن دومار اوزاقتن، یو دوتش اووا اوزتسندهر، کیکلرک اینجی ترمش غریب یولجره نه کیف کورونوردی. . . حاکوه یو سته باغاس اسکسی کی طاشه طاش

نوټه بک، اوجاق اچاری روز کارلره قارشی میدان اوفورق کوله نه آلوله نه خومور دامیه بندی. برکون نوری سونجی بر یوزله قوهندن اچری کردی. اوطوران خلق چکجه باشندی مال صاحبته شوله برادره اشرافیه کوستره ده:

— یاپ آغاره بدن بر برده...

بدی. نه اولمشدی؛ صورالره: «هیچ، دیبوردی، اولمه بابلدی، یوله ده، یاری احباب قازالما!...» او برلی اشیه لیلورل: «بر ایش چه ویری اما نعل آلاسلق! دیبه دوشونورلرلی»

آکامای اوزون سورمادی؛ آقشاه دغرو یکن بر خیره ورده جا لاندی، خلق دیشاری اوغرا ندی؛ ماسلاق اورماتندن، موده یاتیرک تام ایلرندن پاشن آت چام کونو کلیش، دوغروجه ایشیتیرک حامت ایشیف ایلیدیدی. ایشیدنلر:

— آتیه! کرکچکی...

دیبه شاشقن غیلولر، باقچه کیدیورلدی.

خبر دغرویدی. کلخانک اشتیاسی کتیردجک قدر چیرلی، قاقن، صانغام کونوکار بر برلرته دیاغش؛ چیه لیلن یامورک آلتنده یاغلی وجودلرندن کوزل بر قوقو بیراقق بر کیدیورلدی.

لیلیستر قصه بک بازار برده بر صباح عدی خواجه راست گشدی. عدی خوجا ماسلاق کونین آق صفای، ییشل صاریلی، قیز، صوفی برآیدیدی. آلتندن تسبیح، آغزندن دا دوشوردی. اهانلک یوک بر قیدسترلقه «بیچاک» اسنی ویردیکاری فرکیه نفس ایدر، نوتو یایردی. زلزله کی، قورا و عیاره کی فلا کلتری اولدن خبر ویرمک، قیقک شدتی یازدن، یازک قوراقی قیشدن آتلیق کی کرامتسی حلالی اون یالکز کویده دکل، قشاداخلده بیله نفوسلر بریومه چیارمشدی. استانبول زلزلسی عین کون، عین ساعتده، کویا، محس ایش، قوهده کیمیندر، برسته کل شخصی کوشمتندن یاری اوقو، یاری وجد اچنده سس سز دوروزن برندن:

— آها یازیق اولدی کوزم یره...

دیبه هایتیرمشدی. بلکه بونی قصیده بلدی بک بیردیرنی اسکی قاضی کوشکی خارلیلورق سوله شدی؛ فقط ایشی کونی وقته اوکره کونوکیلیر کردکفری رده عدی خوجانک:

— آها یازیق اولدی کوزم ملکته...

دیدیکی یاشیلری. اولتر خوجالری کونو نورلدی. ایسته لیلیستیرک راست کله بیله عدی خوجا بویه یاری نرمنش بر کویلیدی. جان قوشوب آلتندن نوبدی، بونی یوکوب دوردی. خوجا بو حرمت مقابل اولله، تسبیحیز آله لیلیستیرک اترقستی؛ سبودی کیدیلر.

قطو نوصادف نورنیک دهنتده درحال برآیدینلی حاصل ایدی؛ صانکه هنرلندن بری قافاسک ایدمیان بیکوز بر اوجاق کی دولوران اسیر، دولوران سیرک بر اچقن کیدی، بر اچقن اولدی. «عجبا، دیوردی، قاندره بیلیرم»

سکری دوندی، بازار برنی آت اوست ایدیلور، آرا سوردی. نهایت کوردی؛ عدی خوجا خلک سالارینه یاری پوچوق جوالر ویرمک آغیر آغیر کیدیوردی. فوشدی، برنی سوله بک ایستری کویته دوردی. آلهی کونکیده، کوز لری رده، قورقارکی بکلیوردی.

— نه وار لیلیستر، برمشکلک وار؟

لیلیستر آراسیرا، آلا ی چقین دیبه خوجابه لیلکله حقیقه حاجی اولوب اولمالارینه، طومناک خنزیر آتی قدر کنه صایلوب صایلیبه جفته دائر مشکل سلالر صودار، تا کویه قدر پولانلورق ایرماق بوشده بوشه قیرانی یاپچشه، ناله یره یباری قازدرمش اولانق ایپون دایشمه کلدنکی سوباردی. فقط بونلری او قدر اوسته لله، بللرزه یباردی که خوجا قانار، لیلیستیری کندی کرامته قالی اولانلرک آک صادق صاباردی.

پوکون:

— سوله باقم، نه دایشه چکک؟

سؤالنه قارشی برآز ککه لهدکن، اکسوره ک وقت قازانمندن سورکه آکلاندی؛ اوچ کیه در بر تویه ریویاسنده کندیسی قاراقق، صیق بر اورمان اچینده قایب اولمش کورورومش؛ اما نه اورمان؟... صاغنده دوتو یورآغیلر اوکی قایقاپور، سوله قوشوبور، دالار آقاپوریه دولانلر... قان تر اچنده بویه اوغراشیرکن بردن قارشینده بیاض عراقیل، ییشل جبهی، نور یوزلر براختار پیدا اولور:

— بکل اوغمل، عدی خوجا یقینه سنی ده فراجه چچاره حق بنده...

دیبورمش... بویه او یایور، باقیورمش که صباح اذالری اوقونوبورمش. صراق ایش، قادری شیخه اوغرامش، آکلتش؛ شیخ بر ای دیکده دکن سورکه دیشک:

— بونی کیت اهلندن، خوجانن سور؛ ایله ماسلاق دده بدنن، سندن اول اونچلک ذاته عالم اولمشدر. اولیاز قاراقق، ایزه برلندن، آلا چم فوروسندن حیط ایتزلر، اونتر سروی ایله کل سورلر؛ وقته بک ملاطیبه درونینک بر روی هیزک ریویاسنه کیر، بر خلایک بن دیبه سله نیدی. تره کش ایلرندکی آغابری باطله دایچه بری راست بیراقادی. بلکه یوده اولیه برشیرد، الله اعلم بالصواب... بنده اوچ کیه در عین رویایی کورویوم... نه عدی خوجا بیله...

عدی خوجا ششالیه قق دیککوردی. لیلیستیر وقت قایبایتمه صاف برچیره ایله حاز سوردی؛ خوجابه ده معلوم اولمشیدی؛ بونی مرقاق ایدیلوردی. لیلیستیر نورنیک بوساده، فقط جواب ایسته بن

سؤالی قارشینده خوجا یوقلوندی؛ دوشوندی. غایر دیبه مزدی، لیلیستیره، قادری شیخه، بکده دها بشفه لینه کورون وینک اوکا دها اول کورونمسی اچیل ایشیتدی؛ هم مادامک اورناده عدی خوجانک استی ویرمک ظاهر اولمشدی، ووقونز کورونک دال بودای سالان شیره نه دیندن برباطله وورمک دیکدی... ایلیسی باطلانی اورمانه وورده ددی؛ هم یوقدینر کویلیک شوروده پورده یاپوک کره چکی اهیلی بر ایش، بر کرامت آسترتمه مشدی، آرا سیرا کندینندن بحث ایشیرمزه اونودولجینی شیه سزدی؛ بو بر وسیله ایدی؛ استفاده اچمیلدی.

معبدار باقچه چالیشدنی بر تسبسه، وقاری یوزمندن لیلیستیرک اوقوستی بر دها صوادی: — سن راحت اول، اوغل. بک دهل کهرنی چوقدن آلم؛ دیدی، دوداقریده نه تپل، اربا. قانده تسبیح، اوزافلاشدی. لیلیستیر سونجندن یاصدننی بری کورومرک قوشدی، قویه کندی آندی ویه بیکدر کی:

— یاپ آغاره بدن بر تهوه!

دیبه هایتیردی.

ایستی کوی ماسلاق کویوبی، عدی خوجانک: «هایدن آلدی، بزه وظیفه کوروندی؛» مقدمه سیه ویردیکاری، اعتراضی خارله کیه دمنه سیه کتیرک قوششار، عصرلر کورومش عطفی چالاره، دنی بر توکل وسونجیله باطله لری سالاملاردی. آقشاه مزارک اطرافنده ایدم قنر برآیدیلدی. اودونک فشانسی صاتهری بریه بر لخد یایدیرنی دوشونورلرکن لیلیستیر یتیشمش، جان نی سورمک آلی آت پوکک بازارقنی یتیرمشدی. ایسته کلخانک اوکته بیغلن اودونلرک حکایه سوبایدی. لکن بر دفعه قندسیت وروحانی زائل اولان مزار اترق آسکی قوتی کوستره ممش، باطله لارک جومندن یین اوسته قورنارناملمشدی. او کوزل چام فوروسندن اوچ نیله صانکه بیلیلار بر تیه ایله بیلیلر بر مزار قاشدی. صانکه بیله دله لیرنی آزالته آزالته نهایت، بر نوز اچنده قورولش، قایب اولمشدی؛ صانکه او ره چنه قوقلور بارلاق سونجی چالارک دامارلرندن چکوب چقاریور، چالارک عصاره سی وایریشدر، بر قاری کیه ده تره بک ییشل برافقنه ده سوشکردی. بونی ایشندن عدی خوجا: — دنیا بک شری آزدی، ماسلاق دده اترق برندن آلی چکک، نام ونشاق قایباینگ ایتستور... دیبه ناولیه قالیقمشدی اما، شرری کیتیکه آزالدیندن قولاق اسان اولامشدی.

رفیق نهاد

